Dosarul:nr.2a-2191/23 Judecător: Livia Mitrofan
2-22123374-02-2a-14062023

D E C I Z I E

09 noiembrie 2023 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Ion Secrieru

Judecătorii Vitalie Cotorobai și Marina Anton

Grefier Ecaterina Mihailov

examinând în ședință publică apelurile declarate de *****, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agaev Radj către Ministerul Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturi, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 11 aprilie 2023, prin care acțiunea a fost admisă parțial.

c o n s t a t ă:

La 19 august 2022, Agaev Radj a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, prin care a solicitat:

-constatarea încălcării acțiunilor ilicite la instrumentarea și examinarea cauzei penale nr. 2014023025:

-a încasa din bugetului de stat prin intermediul Ministerul Finanțelor în contul reclamantului Agaev Radj, sumă de 10 000 euro în calitate de prejudiciul moral, a încasa din bugetului de stat prin intermediul Ministerul Finanțelor în contul reclamantului Agaev Radj, cheltuieli de asistență juridică în sumă de 10 000 lei.

În motivarea cererii a menționat că la data de 05.12.2014, a fost pornită urmărirea penală de către organul de urmărire penală al IP Râșcani al DP mun. Chișinău, în temeiul bănuielii rezonabile privind săvârșirea infracțiunii prevăzute în art. 190 alin (5) din Codul Penal, cauza penală nr. 2014023025. În prezenta cauză penală cet. Agaev Radj, a fost pus sub bănuială și audiat, iar ulterior audiat și în calitate de învinuit.

Afirmă că în prezenta cauză, cet. Agaev Radj Rza a fost plasat în detenție provizorie, având mandate de arest în acest sens pentru o perioadă totală de 1 lună. Tot aici de menționat că, în cauza respectivă a cet. Agaev Radj a participat la numeroase acțiuni procesuale, cum ar fi audieri repetate, confruntări etc.

La 19 august 2019 prin Ordonanța Procurorului în Procuratura sect. Râșcani, mun. Chișinău, s-a scos de sub urmărire penală cet. Agaev Radj, născut la 30.05.1967, în cauza penală nr. 2014023025, s-a clasat procesul penal din considerentul că fapta de care a fost învinuit nu întrunește elementele infracțiunii.

În aceste condiții, prin deschiderea dosarului penal, judecarea lui, condamnării, supunerii la niște măsuri preventive ilegale precum reținerea și plasarea sa în condiții inumane, măsura preventivă - arest i s-a cauzat un prejudiciul material și moral.

Ulterior a fost depusă ***cererea de chemare în judecată concretizată*** prin care a solicitat constatarea încălcării acțiunilor ilicite la instrumentarea și examinarea cauzei penale nr. 2014023025, a încasa din bugetului de stat prin intermediul Ministerul Finanțelor în contul reclamantului Agaev Radj, suma de 5 500 lei în calitate de prejudiciu (venit ratat) și suma de 3 582, 42 lei în calitate de recalcul a sumei salariu raportată la inflație, a încasa din bugetului de stat prin intermediul Ministerul Finanțelor în contul reclamantului Agaev Radj, suma de 200 000 lei în calitate de prejudiciul moral, a încasa din bugetului de stat prin intermediul Ministerul Finanțelor în contul reclamantului Agaev Radj, cheltuieli de asistență juridică în sumă de 10 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 11 aprilie 2023, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în contul lui Agaev Radj suma de 80 000 lei (optzeci mii) cu titlul de prejudiciu moral și suma de 10 000 lei (zece mii) cu titlul de cheltuieli pentru asistență juridică.

În rest cererea de chemare în judecată se respinge, ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, ***la 20 aprilie 2023, Ministerul Justiției a declarat apel*** împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea hotărârii, cu pronunțarea unei noi soluții de respingere integrală a acțiunii sau modificarea hotărârii prime instanțe, în partea ce ține de încasarea din contul bugetului de stat a prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică suportate, în sensul diminuării acestor sume corespunzător sumelor acordate în cauze similare de către Curtea Europeană și instanțele judecătorești naționale, precum și în corespundere cu realitate economică a țării.

În motivarea apelului a declarat că instanța de fond a aplicat eronat normele de drept material ce ţin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, în condițiile în care pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545, necesită de a fi întrunite cumulativ (minim o condiție), atât circumstanțele prevăzute de art.6 - dreptul la repararea prejudiciului, cât şi de art.3 - cazurile de reparare a prejudiciului material şi moral. Normele legale în cauză sunt în realitate indisolubile, nu pot fi aplicate separat.

Remarcă că prin prisma art.3 alin(1) din legea 1545 prevede că, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale. în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii

ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reţinerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanța de judecată; efectuării măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației: ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare.

Conform art. 3 din Legea nr. 1545, deduce că nu orice acțiune a organelor de drept şi judecătorești atrage răspunderea statului.

Astfel, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sînt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Or, instanța de judecată urmează să indice expres care anume act normativ justifică răspunderea statului.

Reiterează faptul că organul de urmărire penală, a avut obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă a circumstanțelor invocate în actul de sesizare, de a constata atât circumstanțele care dovedesc vinovăția, cât şi cele care dezvinovățesc, precum şi circumstanțele care atenuează sau agravează răspunderea penală.

Conchide că recunoașterea persoanei în calitate de bănuit/învinuit sunt masuri procesuale prevăzute de leg, necesare într-o societate democratică în vederea stabilității adevărului, având ca scop legitim de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea și acest scop este proporționala anumite lor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării urmării penale.

Recunoașterea prezentului reclamant în calitate de bănuit, învinuit, cu ulterioara scoatere a acestuia de sub urmărirea penală nu poate fi considerată ca acțiuni de tragere ilegală la răspundere penală în sensul art. 3 din Legea nr. 1545.

De asemenea susține legalitatea aplicării în privința învinuitului Radj AGAEV a măsurii preventive - obligarea de a nu părăsi țară, în contextul în care acesta se eschiva de la urmărire penală, a încălcat obligația de a se prezenta în caz de citare la organele de urmărire penală şi ulterior recunoașterii acestuia ca bănuit, a părăsit de două ori țara, fără a informa despre acest fapt organele de anchetă.

Contrar obligației asumate, la data de 25.12.2014 cet. Radj AGAEV fără a preîntâmpina organul de urmărire penală a plecat peste hotarele RM

De asemenea susține legalitatea aplicării măsurii preventive - arestul preventiv, or existau suficiente temeiuri rezonabile de a presupune că bănuitul, învinuitul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală, era învinuit de comiterea unei infracțiuni excepțional de grave (art. 190 alin. (5) CP).

Așadar necesitatea aplicării măsurilor preventive în privința imitatului/reclamantului a fost cauzată de comportamentul negativ al acestuia, exprimat prin neprezentarea la citare la organele de anchetă în vederea efectuării măsurilor procesuale necesare investigării cauzei/colectării probatoriului (audieri, confruntări), părăsirea hotarelor țării fără a informa organelor de urmărire penală despre acest fapt, eschivarea de a răspunde la apelurile telefonice.

În concluzie, susține legalitatea acțiunilor procesuale de recunoaștere a prezentului reclamant în calitate de bănuit şi ulterior de punere a acestuia sub învinuire de comiterea

infracțiunii date, de aplicare a măsurilor preventive, luând în considerare probatoriul administrat la acea fază procesuală.

Cu referire la netemeinicia hotărârii în partea admiterii parțiale a pretenției de reparare a prejudiciului moral consideră că instanța de fond în mod eronat a dispus încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul intimatului/ reclamantului a sumei de 80 000,00 lei cu titlu de prejudiciu moral, în condițiile în care la caz nu este întrunită nici una din condițiile prevăzute la art. 3 din Legea nr. 1545.

Consideră că instanța nu a motivat efectiv hotărârea în partea prejudiciului moral, stabilind în mod arbitrar cuantumul acestei pretenții, prin enumerarea formalistă a criteriilor prevăzute la art. 11 din Legea nr. 1545, fără a argumenta raportat la circumstanțele speței incidența acestora şi cu invocarea principiului acordării unei satisfacții echitabile.

Instanța urma să-şi motiveze hotărârea în partea stabilirii cuantumului prejudiciului moral prin raportarea circumstanțelor speței la prevederile legale şi anume prin prisma criteriilor stipulate la art. 11 din Legea nr. 1545 şi a art. 219 alin.(4) Cod de Procedură Penală şi cu luarea în considerare a explicațiilor pârâtului şi intervenienților accesorii.

-cu privire la caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală

-cu privire la rezonanța pe care a avut-o în societate despre învinuirea persoanei

-cu privire la durata aflării nelegitime a persoanei în detenție

De asemenea nu este de acord apelantul cu soluția primei instanțe în partea încasării a prejudiciului material care constă în cheltuielile suportate în legătură cu chemările la organele de urmărire penală şi instanțele de judecată şi cheltuielile de asistență juridică suportate în cauza penală, or în speță nu este întrunit nici unul din cazurile privitoare la prejudiciul reparabil stabilit de art. 3 din legea nr. 1545

Conform art. 7 din Legea nr. 1545 - în cazurile menționate la art. 3 alin. (1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie: [...] g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească şi e) sumele plătite de ea pentru asistenta juridică;

Deci, prima instanță urma a respinge acțiunea în partea acestei pretenție, or conform art. 7 din Legea nr. 1545, cheltuielile sus-numite urmau a fi compensate persoanei fizice doar în cazurile prevăzute la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545.

Așadar, observă că instanța de fond în mod eronat a dispus admiterea acestei pretenții, în condițiile în care cheltuielile de asistență juridică nu a fost probate eficient, or nu este suficient prezentarea bonului de plată în care se indică valoarea serviciilor juridice-10 000,00 lei , fiind necesară prezentarea unui grafic desfășurat al lucrului efectuat pe ore sau acțiuni şi tariful aplicabil, iar raportat la complexitatea cauzei, consideră că aceste cheltuielii nici nu au fost realizate în limita unui cuantum rezonabil.

La data de 10 mai 2023 Ministerul Finanțelor a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2023, solicitând casarea acesteia cu emitere a unei noi hotărârii de respingerea integrală a acțiunii reclamantului.

În motivarea apelului declarat a invocat că nu este de acord cu soluția instanței de fond care a reiterat că, în speță sunt întrunite condițiile prevăzute de Legea nr. 1545/1998, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală şi a procuraturii, reclamantul fiind scos de sub urmărire penală, în condițiile în care în acțiunile acestuia nu au fost constatate elementele infracțiunii imputate.”

Or, potrivit prevederilor art.50 Cod penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale şi a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

In acest context, efectuând o apreciere justă a circumstanțelor de fapt şi de drept a cauzei, desprinde, că reclamantul nu a fost atras ilegal la răspundere penală şi nici nu i s-a acordat statutul de ”condamnat’, fiind doar în calitate de bănuit/învinuit de comiterea infracțiunii.

In această ordine de idei, susține, că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare şi de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale şi anume existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept şi judecătorești atrage răspunderea statului. în acest sens, atragem atenția că pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 1545/1998, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale şi morale prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi instanțelor judecătorești urmează să existe şi să fie întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute la art.6 cât şi de art.3 din Legea precitată.

Astfel, Ministerul Finanțelor consideră că hotărârea instanței de fond este neîntemeiată în condițiile în care, conform prevederilor sus enunțate, rezultă expres că nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului. Prin urmare, indică că este important şi necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept.

Reieșind din faptul că, nici o condiție din prevederile legale nu se regăsește în justificarea admiterii pretenției reclamantului în ceia ce privește încasarea prejudiciului, consideră că solicitările reclamantului care au fost admise de către instanța de fond nu cad sub incidența Legii nr. 1545/1998.

Totodată, urmează de subliniat, că actele şi acțiunile în cadrul urmăririi penale, au fost efectuate conform prevederilor legale, în vederea cercetării sub toate aspectele, complet şi obiectiv a circumstanțelor cazului.

În ședința instanței de apel, reprezentantul apelantului Ministerul Justiției, în bază de procură Ion Tubure, a susținut apelul declarat și a solicitat admiterea acestuia, în modul formulat.

În ședința instanței de apel, apelantul Ministerul Finanțelor, fiind citați în mod legal despre locul, data și ora ședinței de judecată, în ședință nu s-a prezentat, din care considerente, în temeiul art.art.100 alin.(3), 102 alin.(4/1) şi 379 alin.(2) CPC, Colegiul a dispus examinarea pricinii în absența acestuia.

Intimatul Agaev Radj și reprezentantul intimatului Agaev Radj, avocat Lucia Maier, au solicitat respingerea apelurilor declarate de către ***** cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Reprezentantul intimatului Procuratura Generală, în ședința instanței de apel nu s-a prezentat, deși a fost citat în mod legal despre locul, data și ora ședinței de judecată, din care considerente, în temeiul art.art.100 alin.(3), 102 alin.(4/1) şi 379 alin.(2) CPC, Colegiul a dispus examinarea pricinii în absența acestuia.

Verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate în cererile de apel şi în raport cu materialele dosarului, Colegiul civil consideră cererile de apel depuse de ***** ca fiind întemeiate şi care urmează a fi admise cu modificarea hotărârii instanței de fond, din următoarele motive.

În conformitate cu art.385 lit.b) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să modifice hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art.25 alin.(1) CPC, instanța trebuie să cerceteze direct şi nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților şi intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile şi explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio şi să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate şi al probelor cercetate şi verificate în şedinţă de judecată.

În conformitate cu art.117 alin.(1) şi (2) CPC, probe în pricini civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretenţiile şi obiecţiile părţilor, precum şi altor circumstanţe importante pentru justa soluţionare a pricinii. În calitate de probe în pricini civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților şi ale altor persoane interesate în soluționarea pricinii, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Conform prevederilor art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art.118 alin.(3) CPC, circumstanțele care au importantă pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părților şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Dispozițiile art.130 alin.(1) CPC statuează că, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit dispozițiilor art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunţate în mod expres obligă instanţa de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul Civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv

problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În conformitate cu prevederile art.1 CPC, legislația procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum și a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod și de alte legi.

Potrivit dispozițiilor art.12 alin.(1) CPC, instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor şi deciziilor Curţii Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curţii Constituționale, al legilor organice şi ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale şi ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice şi bunelor moravuri.

În corespundere cu prevederile art.5 alin.(1) Cod de procedură civilă orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

În conformitate cu art.20 alin.(1) și (2) din Constituție, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.

Conform art. 53 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

La judecarea cauzei în ordine de apel, Colegiul a stabilit că prin ordonanța din 05 noiembrie 2014, s-a dispus începerea urmării penale conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod Penal, pe faptul escrocheriei, (f.d.39) în baza plângerii depusă de Sinigur Ștefan. (f.d.40)

Potrivit înștiințărilor din decembrie 2014, Radj Agaev a fost informat despre necesitatea de a se prezenta pentru audiere în calitate de învinuit și parte vătămată. (f.d.44-46)

Potrivit ordonanței din 23 decembrie 2014 privind recunoașterea în calitate de bănuit s-a dispus a recunoaște pe cet. Radj Agaev în calitate de bănuit în baza art. 190 alin. (5) Cod Penal. (f.d.47) Urmând audierea în calitate de bănuit. (f.d.48-49)

Prin ordonanța din 23 decembrie 2014 de aplicare a măsurii procesuale de constrângere s-a dispus a aplica față de bănuitul Agaev Radj, în calitate de măsură procesuală de constrângere – obligația de prezentare la organul de urmărire penală sau instanță și notificarea lui despre acest fapt. (f.d.50-51)

Pentru 17 martie 2015 a fost emisă citație pe numele reclamantului pentru a se prezenta la Procuratura sect. Râșcani, mun. Chișinău. (f.d.53)

Prin ordonanța din 17 martie 2015, s-a dispus aducerea silită a lui Agaev Radj în incinta Procuraturii sect. Râșcani, mun. Chișinău. (f.d.54)

Prin ordonanța din 20 martie 2015, s-a pus sub învinuire Agaev Radj, încriminându-i-se infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod Penal. (f.d. 56-57)

Prin ordonanța din 20.03.2015 privind dispunerea investigațiilor în vederea căutării învinuitului, s-a dispus a anunța în căutare învinuitul Agaev Radj. (f.d.60-61)

Potrivit ordonanței din 28 iulie 2015, de aplicare a măsurii preventive față de bănuit, învinuit, inculpat, s-a dispus aplicarea față de învinuitul Agaev Radj, interdicția de a nu părăsi țara pe un termen de 30 zile. (f.d.62-63)

În conformitate cu demersul din 16.12.2015 privind arestarea învinuitului s-a solicitat arestarea învinuitului Agaev Radj, pe un termen de 30 de zile din momentul reținerii. (f.d.66)

La 16 decembrie 2015, Judecătorul de instrucție, a admis demersul procurorului și a aplicat măsura preventivă sub formă de arestare preventivă în privința învinuitului Agaev Radj, pe un termen de 30 de zile. (f.d.67-70)

Prin ordonanța din 16.12.2015, s-a dispus inițierea investigațiilor în vederea căutării învinuitului Agaev Radj. (f.d.71)

La 28.09.2016, potrivit procesului verbal de reținere, Agaev Radj a fost reținut. (f.d.75-76) Prin procesul verbal din 06.10.2016 acesta a fost audiat în calitate de învinuit (f.d.77-79), iar la 24.10.2016, a fost audiat suplimentar. (f.d.80-81)

Conform ordonanței din 19 decembrie 2016, s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a cet. Agaev Radj și clasarea procesului penal. (f.d.82-86)

Sinigur Ștefan a depus plângere asupra ordonanței din 19.12.2016, fiind respinsă ca neîntemeiată de către procurorul-șef al Procuraturii mun. Chișinău la 10.02.2017, și prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 03.11.2017, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău s-a casat încheierea din 03.11.2017 și s-a adoptat o nouă hotărâre prin care s-a declarat a fi nule ordonanțele din 19.12.2016 și 10.02.2017. (f.d.87-104)

Prin ordonanța din 14 noiembrie 2018, s-a dispus reluarea urmării penale, pe caz cu remiterea cauzei la procuratura pentru continuarea urmării penale. (f.d.105-106)

Prin încheierea din 19 august 2019, s-a dispus s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a cet. Agaev Radj și clasarea procesului penal. (f.d. 107-112)

Colegiul civil reține că prin acțiunea înaintată, reclamantul Agaev Radj pretinde repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, în temeiul Legii nr. 1545-XIII din 25.02.1998.

Fiind învestită cu examinarea pricinii în fond, prima instanță a admis parțial acțiunea, dispunând încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în contul lui Agaev Radj suma de 80 000 lei (optzeci mii) cu titlul de prejudiciu moral și suma de 10 000 lei (zece mii) cu titlul de cheltuieli pentru asistență juridică.

În rest cererea de chemare în judecată s-a respins, ca neîntemeiată.

Colegiul civil notează că prevederi relevante speței se conțin în Legea nr. 1545- XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, care stabilește expres atât momentul nașterii dreptului la repararea prejudiciului, cât şi condițiile în temeiul cărora survine răspunderea statului.

Din start, este necesar de precizat faptul că, instanța de apel nu pune la îndoială obligația legală a procurorului, organului de urmărire penală, în limitele competenței lor, de a porni urmărirea penală în cazul în care există o bănuială rezonabilă despre aceia că a fost săvârșită o infracțiune sau în cazul în care au fost sesizați despre săvârșirea unei infracțiuni și

de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale şi a persoanei vinovate, or, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiuni și identificarea făptuitorului.

Totuși, Colegiul civil consideră imperios să sublinieze faptul că, potrivit art. art. 1, 7, 8, 252, 254 Codul de procedură penală, pornirea urmăririi penale și incriminarea persoanelor în comiterea unor fapte prevăzute de Codul penal urmează a fi bazată pe un echilibru just, real și efectiv între bănuială rezonabilă, bazată pe fapte și probe verosimile privind comiterea infracțiunii și îndoială rezonabilă, prin care organul de urmărire penală este ținut de lege să privească cumulul de probele administrate, ambele bănuieli fiind raportate la obligația organului de urmărire penală și a procurorilor să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă, a circumstanțelor cauzei și pentru stabilirea adevărului.

Instanța de apel notează, ca fiind deosebit de important faptul că, concluziile ofițerilor de urmărire penală și a procurorilor despre vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiuni nu pot fi întemeiate pe presupuneri și că toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate, în condițiile codului de procedură penală, se interpretează în favoarea bănuitului, învinuitului. La fel, una din sarcinile fundamentale a ofițerilor de urmărire penală și a procurorilor, constă în obligația de a întreprinde toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă, a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului, care prezumă excluderea caracterului inchizițiunile al anchetei penale.

Astfel, art. 1 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, stipulează că prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul şi condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acţiunile ilicite comise în procesele penale şi contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură şi de instanțele judecătorești.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea citată, prin acțiuni ilicite se înțelege, acţiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni).

Totodată, art. 3 și art. 6 din Lege stabilește temeiurile de repare a prejudiciului și momentul apariției dreptului la repararea prejudiciului. În corespundere cu prevederile art. 284 alin. (1) şi (2) Cod de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare şi finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Conform art.275 Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, şi va fi încetată în cazurile în care: 3) fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Iar, potrivit art.284 alin.(1) Cod de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare şi finalizare în privinţa persoanei a oricăror acţiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Alin.(2) indică că scoaterea persoanei de sub urmărirea penală are loc cînd aceasta este bănuit sau învinuit şi se constată că:

- 1) fapta nu a fost săvârșită de bănuit sau învinuit;
- 2) există vreuna din circumstanțele prevăzute la art. 275 pct. 1)–3), inclusiv dacă fapta constituie o contravenţie;
- 3) există cel puțin una din cauzele prevăzute la art. 35 din Codul penal.

În conformitate cu art. 285 alin. (1) CPP, încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspunderea penală şi de finisare a acțiunilor procedurale.

În conformitate cu art. 286 CPP, clasarea procesului penal este actul de finalizare a oricăror acţiuni procesuale într-o cauză penală sau pe marginea unei sesizări cu privire la infracțiune. Clasarea procesului penal se dispune printr-o ordonanţă motivată a procurorului, din oficiu sau la propunerea organului abilitat, fie concomitent cu încetarea urmăririi penale sau scoaterea integrală de sub urmărirea penală, fie cînd în cauza penală nu este bănuit sau învinuit şi există una din circumstanțele prevăzute la art.275 pct.1)–3).

Conform art. 23 alin. (3) Cod procedură penală, persoana achitată sau în privinţa căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare are dreptul să fie repusă în drepturile personale pierdute, precum şi să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat.

În conformitate cu art. 66 alin. (3) Cod de procedură penală, în cazul în care învinuirea nu a fost confirmată, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la reabilitare.

În conformitate cu art. 524 Codul de procedură penală, persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală şi ale instanțelor judecătorești.

În acest sens, corespunzător art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545- XIII din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității.

Potrivit art. 6 din aceeași Lege, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

În conformitate cu art.10 al Legii nominalizate, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea şi în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

În contextul situației de fapt constatată, instanța de apel reține că o dată cu emiterea ordonanței din 19 august 2019, s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a cet. Agaev Radj și clasarea procesului penal (f.d. 107-112), prin care Agaev Radj a fost scos de sub urmărire penală, în temeiul prevederilor art. 275 pct. 3) CPP, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, reclamantul/apelant este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii şi instanțelor judecătorești, în speță fiind incontestabil întrunite condițiile legale.

În acest sens, instanța de judecată menționează că art. 284 alin. (1) Cod de procedură penală prevede că, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare şi finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Astfel, Colegiul civil apreciază drept lipsite de temei argumentele Ministerului Justiției cu privire la faptul că, în speță, nu sunt întrunite condițiile de aplicabilitate a răspunderii statului prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Colegiul civil menționează că în sensul dispozițiilor enunțate, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare şi de anchetă sunt necesare condiții speciale şi anume: că fapta ilicită, în calitate de condiție generală a răspunderii delictuale, va avea particularități în materia respectivă, prin urmare nu orice acțiune ilicită a organelor de anchetă şi judecată atrage răspunderea statului. O altă condiție necesară pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare este actul de reabilitare, care şi atestă admiterea erorii judiciare şi prejudicierea neîntemeiată a persoanei.

Respectiv, în opinia instanței de apel, sunt absolut nejustificate argumentele Ministerului Justiției despre faptul că, la materialele cauzei lipsesc dovezi emise de judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată prin care acțiunile organelor de urmărire penală și ale procuraturii ar fi fost declarate ilegale, or, la materialele cauzei este anexată ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a reclamantului Agaev Radj, care este absolut necesară pentru a întrerupe orice dispută cu privire la vinovăția acestuia.

Colegiul civil accentuează că, urmând argumentele apelantului Ministerului Justiției, atunci organul de urmărire penală, contrar prevederilor art.21 din Constituție, în lipsa probelor veridice și plauzibile, dincolo de orice îndoială rezonabilă, poate trage la răspundere penală orice persoană, iar Legea nr.1545–XIII din 25.02.1998 devine iluzorie și inaplicabilă.

Instanța de apel menționează că, o asemenea abordare este construită pe o înțelegere arbitrară a textului și spiritului prevederilor Legii nr.1545–XIII din 25.02.1998, care face o distincție clară a acțiunilor ilicite a organului de urmărire penală bazate pe erori sau rezultate din intenție criminală, prevăzută în normele speciale ale Codului penal.

În acest sens, Colegiul civil punctează faptul că, Legea nr.1545–XIII din 25.02.1998 nu instituie o condiție specială privind existența unui act judiciar separat, prin care să fie declarate ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii au ale instanței de judecată or, însăși ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a lui Agaev Radj este unica dovadă legală și suficientă, care denotă tragerea ilegală a persoanei la răspundere penală.

Aşadar, este cert faptul că, ordonanța de scoatere de sub urmărire penală constituie temei de a pretinde la repararea prejudiciului cauzat reclamantei, și asupra lui, fără rezerve, au incidență prevederile Legii nr.1545-XIII din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești.

În aceeași ordine de idei, Colegiul civil relevă că potrivit art**.** 1998 Cod civil**,** (1) Cel care acționează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Potrivit art. 2007 Cod civil**,** (1) Prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri:

a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea;

b) aplicare ilegală, în calitate de sancțiune contravențională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunității;

c) acțiuni sau inacțiuni care au dus, după caz,

- la constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane și dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia;

– pronunțarea unei hotărâri de către o instanță judecătorească națională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului.

În temeiul dispozițiilor legale citate, se instituie obligația generală a statului de a repara persoanelor fizice prejudiciul material şi moral cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești.

În conformitate cu art. 13 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, repararea prejudiciului specificat la art.7 lit. a), c)-g) şi în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul când prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreţinut din bugetul local-din contul acestui buget.

Colegiul civil constată că la pronunțarea hotărârii, instanța de fond, deși a constatat corect circumstanțele cauzei, eronat a apreciat cuantumul prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei, sumă pe care instanța de apel o consideră inechitabilă în raport cu suferințele psihice suportate de către reclamantt în legătură cu procesul penal în care a fost vizat.

Astfel, cu referire la pretenția privind prejudiciul moral, este de menționat că, potrivit art. 11 alin. (1) şi (3) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiuni de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă, caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei, durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanța de judecată, natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei, suferințele fizice, caracterul şi gradul suferințelor psihice, măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice şi psihice cauzate, durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Conform art. 2036 alin. (1)-(3) din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența şi întinderea prejudiciului patrimonial. Reparația prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat

prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului , muncii neremunerate în folosul comunității şi în alte cazuri prevăzute de lege.

Conform art. 2037 alin. (1), (2) din Codul civil, prevede că mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

În toate cazurile, instanţa de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral.

Astfel, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire. În temeiul Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie în aşa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimă.

Din studiul înscrisurilor anexate la dosar, rezultă incontestabil faptul că reclamantului Agaev Radj i-au fost cauzate suferințe psihice, prin faptul că în privința sa a fost intentată o cauză penală în baza art. 190 alin. (5) lit. b), d) Cod penal, în privința reclamantului fiind efectuate acțiuni de urmărire penală. De asemenea, în cadrul urmăririi penale, reclamantul a fost reținut.

Colegiul notează că, în final, reclamantul Agaev Radj a fost scos de sub urmărire penală prin ordonanța din 19 august 2019 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Rîșcani, Octavian Pavlovschi, în baza art.275 pct.3) din Codul de procedură penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Cu referire la prevederile enunțate şi reieșind din specificul acțiunii, instanță de recurs constată că instanțele de judecată, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, just au ajuns la concluzia de încasare a prejudiciului moral.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Prin prisma normelor enunțați şi ținând cont de criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale şi echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel, încât să asigure efectiv o compensare suficientă şi nicidecum exagerată a prejudiciului moral cauzat, fiind menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite şi suma acordată, completul Colegiului civil, consideră că cuantumul compensației pentru prejudiciu moral determinat de către instanța de judecată în mărime de 80 000 lei este exagerat. În acest sens, instanța de apel menționează că în această parte hotărârea urmează a

fi modificată prin micșorarea cuantumului despăgubirii morale de la 80 000 lei la 8000 lei, fiind pe măsură de a atenua suferințele psihice şi fizice cauzate reclamantului, precum şi fiind echitabilă şi nicidecum exagerată sau diminuată pentru prejudiciul suferit de către ultima. Totodată se remarcă că la stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanța a reieșit din apreciere justă şi pertinentă a complexului material probator, a dat o evaluare adecvată daunei morale compensatoare, având în vedere, în principal, criteriile referitoare la consecințele suferite pe plan psihic, gravitatea şi caracterul acestora, sentimentul de afectare a personalității sale morale. Toate aceste criterii aplicate concret şi adecvat în speţă, justifică evaluarea făcută de instanță cu determinarea mărimii prejudiciului moral – 8000 lei.

Conform art. 94 alin. (1) CPC, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului - proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

Potrivit art. 90 lit. i) CPC, cheltuielile de asistenţă juridică se atribuie la cheltuieli de judecare a pricinii.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) (11) CPC, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. (1^1) Cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Potrivit art.60 alin.(1) Legii menţionate, avocatul acordă asistenţă juridică clientului în baza contractului de asistenţă juridică, încheiat în formă scrisă, iar conform alin.(2), împuternicirile avocatului şi ale avocatului stagiar se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidenţă. Conţinutul, forma şi modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.

Iar conform pct. pct. 15-17 din Recomandarea privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia Consiliului Uniunii Avocaților din RM nr. 2 din 30 martie 2012, pornind de la practica CtEDO, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata

relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

Totodată, în jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza Costin versus România, hotărârea din 26 mai 2005; cauza Străin și alții versus România, hotărârea din 21 iulie 2005; cauza Petre versus România, hotărârea din 27 iulie 2006, etc.) s-a statuat că partea care a câștigat procesul nu va putea obține rambursarea unor cheltuieli decât în măsura în care se constată realitatea, necesitatea și caracterul lor rezonabil.

În speță, reclamantul a solicitat încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 10 000 lei, luând în considerare că reclamantul a fost asistat de avocatul Maier Lucia, în baza mandatului seria MA, nr. 1748107 din 09.07.2022.

În acest context, Colegiul ținând cont de volumul de lucru al reprezentantului efectuat pe dosar și reieșind din cheltuielile acestuia necesare în prezent pentru, efectuarea actelor de procedură, deplasarea și participarea în ședințele de judecată precum și asigurarea condițiilor necesare pentru acordarea acelei asistențe juridice (cum ar fi dispozitive tehnice, logistică, birotică, oficiul și întreținerea acestuia, plăți și taxe, precum și venitul propriu-zis al avocatului) consideră că instanța de fond incorect a dispus încasează din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, sumă de 10000 (douăzeci mii una sută optzeci unu) lei cu titlu de cheltuielile de asistență juridică și prin urmare consideră necesar de a micșora suma de la 10000 lei pînă la de 3 000 lei.

În final, Colegiul învederează concluzia că instanța de fond incorect a dispus repararea prejudiciului moral în cuantumul menționat și suma cheltuielilor de asistență juridică, astfel că cererea de apel înaintată de apelanții ***** urmează a fi admisă, cu modificarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2023, prin micșorarea prejudiciului moral de la suma de 80 000 lei la suma de 8000 (opt mii) lei și cheltuielile pentru asistență juridică de la 10 000 (zece mii) lei pînă la 3 000 (trei mii) lei.

Or, principiul preeminenţei dreptului, inserat în preambulul Convenţiei Europene şi Statutul Consiliului Europei, constituind în acelaşi timp atât un important impuls la adoptarea Convenţiei (Golder c. Regatului Unit al Marei Britanii, nr.4451/70 din 21.02.1975, par.34, f.d.30), cât şi parte integrantă a Convenţiei în conformitate cu prevederile art.31 alin.(2) al Convenţiei de la Viena, nu poate fi neglijat la soluţionarea pricinilor civile potrivit prevederilor art.12 CPC.

Conform dispoziţiilor art.1 alin.(3) al Constituţiei Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudenţa constantă a Curţii Constituţionale, (hotărârea Curţii Constituţionale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituţionale ale statului de drept o constituie obligaţiunea statului, autorităţilor lui publice, instituţiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuţiilor lor stabilite de Constituţie şi Legi, iar instanţa de judecată nu constituie o excepţie în acest sens.

Reținând obligația instanței de a asigura preeminența dreptului în sensul definit de Constituție şi practica internațională, reieșind din cele expuse mai sus, Colegiul civil ajunge la concluzia de a admite apelurile declarate de *****, cu modificarea hotărârii primei instanțe, prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la suma de 80 000 (optzeci mii) lei pînă la suma de 8000 (șaizeci mii) lei și cheltuielile pentru asistență juridică de la 10 000 (zece mii) lei pînă la 3 000 (trei mii) lei.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.b),390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de *****.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2023, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agaev Radj către Ministerul Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturi, prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la 80 000 (optzeci mii) lei până la 8 000 (opt mii) lei și cheltuielile pentru asistență juridică de la 10 000 (zece mii) lei pînă la 3 000 (trei mii) lei.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Ion Secrieru

Judecătorul

Judecătorii Vitalie Cotorobai

Marina Anton

Dosarul:nr.2a-2191/23 Judecător: Livia Mitrofan

2-22123374-02-2a-14062023

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

09 noiembrie 2023 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Ion Secrieru

Judecătorii Vitalie Cotorobai și Marina Anton

Grefier Ecaterina Mihailov

examinând în ședință publică apelurile declarate de *****, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agaev Radj către Ministerul Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturi, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 11 aprilie 2023, prin care acțiunea a fost admisă parțial.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.b),390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de *****.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2023, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agaev Radj către Ministerul Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturi, prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la 80 000 (optzeci mii) lei pînă la 8 000 (opt mii) lei și cheltuielile pentru asistență juridică de la 10 000 (zece mii) lei pînă la 3 000 (trei mii) lei.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Ion Secrieru

Judecătorul

Judecătorii Vitalie Cotorobai

Marina Anton